
ОТЧИТАНЕ НА ПРИХОДИТЕ

Загуба, която учи е печалба”

Народна поговорка

Процесът на продажба е последният етап от кръгооборота на капитала. когато се преминава от стокова в парична форма. Обикновено продажбата се признава, когато постъпи сумата от клиента. Възможни са и други случаи на признаване, което е посочено в СС 18 и МСФО18 Приходи, където е предложена схема за условията на продажбите и признаването или непризнаването на приходите от тях.

---

1. ОТЧИТАНЕ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ПРОДАЖБИ НА ПРОДУКЦИЯ.

Отчитането се извършва със сметка 701 Приходи от продажба на продукция – операционно-резултатна сметка с характер на пасивна.

В дебита ѝ се получава пълната себестойност на готовата продукция, което се извършва по непряк, извън счетоводен път, чрез отразяване в дебита на сметката разходи за продажби и административните разходи.

В края на отчетния период извършените разходи за продажби на продукцията отразени по дебита на сметка 615 Разходи за продажби включващи разходи за амбалажа, транспортни, товаро – разтоварни разходи, както и тези за реклама, изложби и др. разходи се разпределят и включват в себестойността на

готовата продукция. Същото се отнася и за административните разходи, отразени по дебита на сметка 614 Административни разходи. Тези два вида разходи отразени в дебита на събирателно – разпределителните сметки 614 и 615 са непреки и трябва да бъдат разпределени на определена в счетоводната политика на предприятието база. Като база може да се ползва фактическата себестойност на продукцията, теглото ѝ, обема и др. С разпределените разходи по видове продукция се съставя статията

<i>Д-т</i>	701	Приходи от продажба на продукция (с аналитични сметки по видове продукция)
<i>К-т</i>	614	Административни разходи
<i>К-т</i>	615	Разходи за продажби

С тази статия се формира пълната себестойност на продукцията.

Стопански операции, свързани с увеличаването и реализацията на готовата продукция

1. Заприходяване на продукцията

<i>Д-т</i>	303	Готова продукция
<i>К-т</i>	611	Разходи за основна дейност

2. Продажба на продукцията на база фактура

<i>Д-т</i>	411	Клиенти
<i>К-т</i>	701	Приходи от продажба на продукция
<i>К-т</i>	4532	Начислен ДДС за продажбите

3. Отписване на реализираната продукция по фактическа себестойност

<i>Д-т</i>	701	Приходи от продажба на продукция
<i>К-т</i>	303	Готова продукция

4. Приключване сметка 701

- а) при печалба – продажната цена (кредитният оборот на сметка 701) е по – висока от пълната себестойност (дебитен оборот на сметка 701)

Д-т   701   Приходи от продажба на продукцията
К-т   123   Печалби и загуби

- б) при загуба – продажната цена е по – ниска от себестойността (дебитния оборот на сметка 701 е по – висок от кредитния)

Д-т   123   Печалби и загуби
К-т   701   Приходи от продажба на продукцията

Кредитният оборот на сметка 701 се отразява в приходната част на ОПР – нетни приходи от продажба на продукцията. Възможно е през отчетния период да е реализирана продукцията на загуба, в който случай тя трябва да се приспадне от кредитния оборот на сметка 701.

Когато се извършва реализация на продукцията при определени условия посочени в договора например с монтаж, изпитание и др. може да се използва сметка 305 Изпратени стоки и предадени работи. Тя е активна и се дебитираща с изпращането на продукцията или стоките и се кредитира при отчитане на реализацията (когато се получат паричните средства от клиента).

- а)

Д-т   305   Изпратени стоки и предадени работи
К-т   303   Готова продукция
К-т   304   Стоки

- б) когато не се използва сметка 305

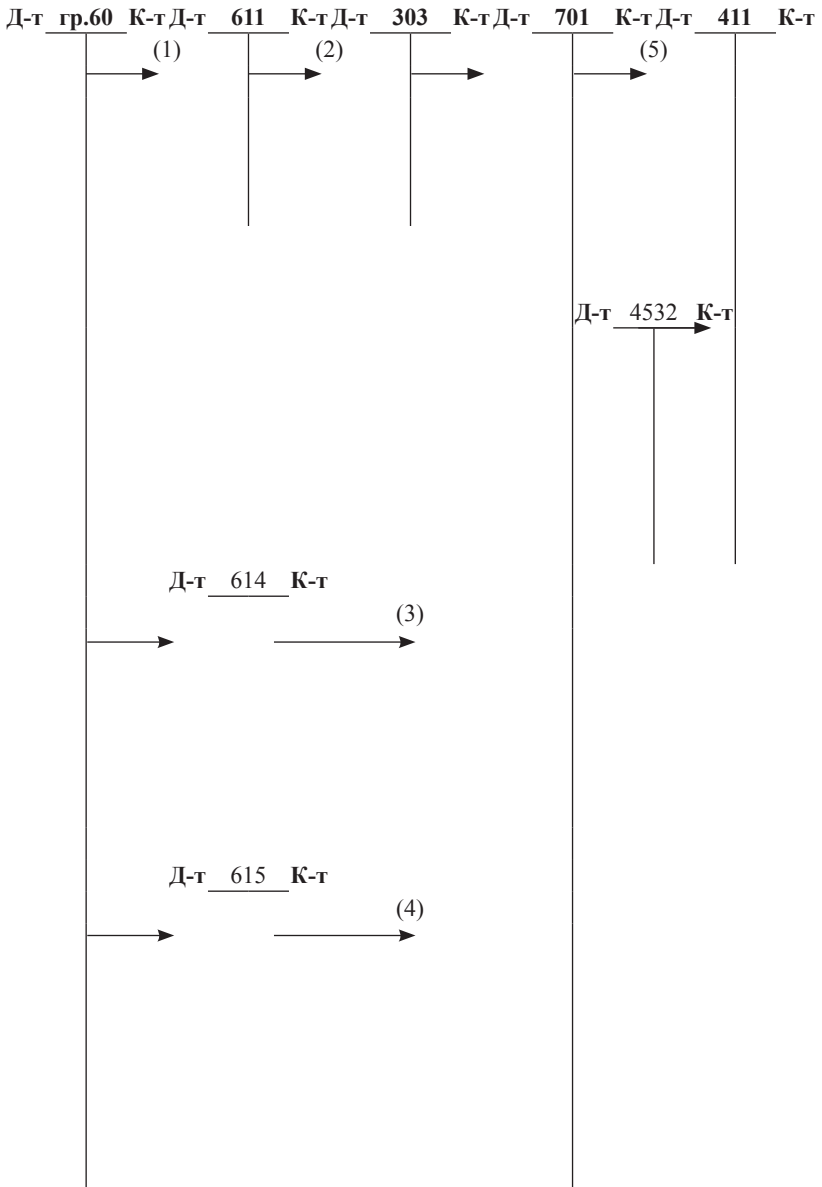

Д-т	К-т
615	300
1300	17200
пълна себестойност	продажна цена

Салдото по сметка 701 Приходи от продажба на продукция е кредитно – печалба. Т.е. продажната цена (18200лв.) е по – висока от пълната себестойност (17200лв.)

Дебит 701 Приходи от продажба на продукцията 1000лв.

Кредит 123 Печалби и загуби 1000лв.

- 1 Формиране себестойността на продукцията
- 2 Заприходяване на продукцията
- 3,4 Формиране пълната себестойност на продукцията
- 5 Отчитане реализацията на продукцията

---

2. ОТЧИТАНЕ ПРИХОДИТЕ ОТ ПРОДАЖБА НА СТОКИ

Отчитането се извършва със сметка 702 Приходи от продажба на стоки операционно – резултатна. Аналитичното отчитане е по видове стоки.

Стопански операции и счетоводни статии

1. Отчитане на пазарната цена
  - Д-т* 411 Клиенти
  - К-т* 702 Приходи от продажба на стоки
  - К-т* 4532 Начислен ДДС за продажбите

2. Отразяване отчетната стойност на стоките
  - Д-т* 702 Приходи от продажба на стоки
  - К-т* 304 Стоки

3. Отчитане извършените разходи
  - при използване на сметка 611 Разходи за основна дейност
    - Д-т* 702 Приходи от продажба на стоки
    - К-т* 611 Разходи за основна дейност
  - без използване на сметка 611 Разходи за основна дейност

Д-т 702 Приходи от продажба на стоки

К-т Стоки гр.60

Всички разходи задължително се отразяват по сметките от гр.60

4. Отчитане получените средства

Д-т гр.50

К-т 411 Клиенти

5. Приключване на сметка 702 Приходи от продажба на стоки

- при кредитно салдо

Д-т 702 Приходи от продажба на стоки

К-т 123 печалби и загуби

- при дебитно салдо

Д-т 123 Печалби и загуби

К-т 702 Приходи от продажба на стоки

---

3. ОТЧИТАНЕ ПРИХОДИТЕ ОТ ПРОДАЖБА НА УСЛУГИ

Услугата обикновено се приема като невеществена продукция транспортна, ремонтна, телеграфо-пощенска, счетоводна, правна и др.

Отчитането се извършва чрез сметка 703 Приходи от продажба на услуги операционно-резултатна сметка. Отделните видове услуги могат да се отчитат със сметки с четирицифрен знак. Разходите се отчитат със сметките от група 60, които се приключват със сметките от група 61.

Стопански операции и счетоводни статии:

1. Извършване на услугата и издаване на фактура
  - Д-т* 411 Клиенти
  - К-т* 703 Приходи от продажба на услуги
  - К-т* 4532 Начислен ДДС за продажбите

2. Отписване себестойността на услугите
  - Д-т* 703 Приходи от продажба на услуги
  - К-т* 611,612

3. Отчитане на административните разходи, които се отнасят за услугата
  - Д-т* 703 Приходи от продажба на услугата
  - К-т* 614 Административни разходи

4. Отчитане на получената сума
  - Д-т* гр. 50
  - К-т* 411 Клиенти

5. Приключване на сметка 702
  - при кредитно-салдо печалба
    - Д-т* 703 Приходи от продажба на услуги
    - К-т* 123 Печалби и загуби

  - при дебитно салдо – загуба
    - Д-т* 123 Печалби и загуби
    - К-т* 703 Приходи от продажба на услуги

Пример:

Предприятието извършва счетоводни услуги през месеца, разходите за счетоводната услуга на едно предприятие е 700лв., а приходите отразени в издадената фактура 850лв. и ДДС 20%.

<i>Д-т</i>	411	Клиенти	1020
<i>К-т</i>	703	Приходи от продажба на услуги	850
<i>К-т</i>	4532	Начислен ДДС за продажбите	170
<i>Д-т</i>	703	Приходи от продажба на услуги	700
<i>К-т</i>	611	Разходи за основна дейност	700

Д-т	гр.60	К-т	Д-т	гр.61	К-т	Д-т	703	К-т	Д-т	411	К-т
			фактическа			фактическа			продажна		
			→			→			→		
			себестой-			себестой-			цена		
			ност			ност					

Салдото на сметка 703 Приходи от продажба на услуги отразява финансовия резултат. Когато е дебитно той е загуба, при кредитно – печалба. Сметка 703 се приключва със сметка 123 Печалби и загуби.

4. СЧЕТОВОДНО ОТЧИТАНЕ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ДРУГИ ПРОДАЖБИ

Тук обикновено се отразяват приходите от продажба на активи, продажба на кухненска продукция, получени глоби и неустойки, провизии от предходни периоди и др.

Пример:

Предприятие продава камион с отчетна стойност 15000лв. начислена амортизация 4000лв. и продажна цена 18000лв.

Отписване начислената амортизация

<i>Д-т</i>	241	Амортизация на ДМА	4000
<i>К-т</i>	20...	Транспортни средства	4000

Отписване балансовата стойност

<i>Д-т</i>	709	Други приходи от дейността	11000
<i>К-т</i>	20...	Транспортни средства	11000

Отчитане продажната цена

<i>Д-т</i>	411	Клиенти	21600
<i>К-т</i>	709	Други приходи от дейността	18000
<i>К-т</i>	4532	Начислен ДДС за продажбите	3600

Отчитане финансовия резултат (салдото на сметка 709 е кредитно – печалба)

<i>Д-т</i>	709	Приходи от други продажби	7000
<i>К-т</i>	123	Печалби и загуби	7000

---

5. ОТЧИТАНЕ НА ПРИХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ОТЧЕТНИ ПЕРИОДИ

Приходите за бъдещи отчетни периоди са постъпления в парична форма, които не се отразяват във финансовия резултат за отчетния период на база на принципа на съпоставимостта, тъй като разходите срещу тях ще се извършват през следващ отчетен период. Те могат да бъдат краткосрочни /Например получени средства за наеми, абонамент/ и дългосрочни – /получен наем за отдаден актив през отчетния период, които наемателят ще ползва през следващи периоди/, разсрочени лихви при финансов лизинг, финансирания от бюджета.

Отчитането им се извършва със сметки:

751 Не финансови приходи за бъдещи отчетни периоди

752 Финансови приходи за бъдещи отчетни периоди

753 Финансирания за дълготрайни активи

754 Финансиране на текущата дейност

При пряко формиране на тези приходи в такова за отчетния период /със съответната част/ се съставя статията:

Д-т гр.70 Приходи от продажби

К-т гр. 75

Салдото по сметките от група 75 може да бъде само кредитно и се отразява в пасива на баланса – Раздел Г.

Стопански операции

1. Възникване на приходи за бъдещи отчетни периоди

Д-т гр. 50

Д-т гр. 41

К-т гр. 75

2. Признаване на разсрочените приходи през следващ отчетен период като текущи

Д-т гр. 75

К-т гр. 72

Аналитичното отчитане е по видове приходи.

Пример:

Сключен е договор за финансов лизинг за три години за продажба на лек автомобил “Шкода” за 17000 лева със справедлива цена 15000 лева и отчетна стойност 13000 лева

а/			
<i>Д-т</i>	269	Други дългосрочни вземания и предоставени заеми	17000
<i>К-т</i>	705	Приходи от продажби	2000
<i>К-т</i>	752	Финансови приходи за бъдещи отчетни периоди	2000
<i>К-т</i>	206	Транспортни дредства	13000

б/ Признаване на прихода за текущ период всеки месец на база срока на договора

<i>Д-т</i>	752	Финансови приходи за бъдещи отчетни периоди	55
<i>К-т</i>	721	Приходи от лихви	55

При безвъзмездно получаване на средства от бюджета и други предприятия за покупка на дълготрайни активи:

<i>Д-т</i>	гр.20	Дълготрайни материални активи	
<i>Д-т</i>	гр.21	Дълготрайни нематериални активи	
<i>Д-т</i>	гр.50	Парични средства	
<i>К-т</i>	753	Финансиране на дълготрайни активи	

За безвъзмездно получени средства за финансиране на текущата дейност

<i>Д-т</i>	гр.50	Парични средства	
<i>К-т</i>	754	Финансиране за текущата дейност	

Сметки 753 и 754 се дебитират, когато приходите отчетени с тях се трансформират в приходи от финансираня.

<i>Д-т</i>	753, 754		
<i>К-т</i>	704	Приходи от финансираня	

Възможно е финансирането да не е вложено целево, при което то се възстановява:

Д-т 753, 754
К-т гр.50 Парични средства

Сметките отчитащи финансиранятия се кредитират при получаване на средствата срещу дебитиране на сметките от гр. 20, 50

Всеки отчетен период част от финансирането с размера на начислената амортизация за периода се отчита като приход

Д-т 753 Финансиране на дълготрайни активи
К-т 704 Приходи от финансираня
Д-т 704 Приходи от финансираня
К-т 123 Печалби и загуби

- *При финансиране на текущата дейност, получените средства се отразяват със статията*

Д-т гр.50
К-т 754 Финансиране на текуща дейност

- *При усвояване на средствата*

Д-т 754 Финансиране на текущата дейност със съответната част за периода
К-т 704 Периоди от финансираня
Д-т Приходи от финансираня с отразената за периода част от финансирането
К-т 123 Печалби и загуби

Сметките от гр.75 могат да остават с кредитно салдо в края на отчетния период.

Възможни са **два подхода** за поддържане на гаранционното обслужване, т.е. неговото счетоводно отчитане.

При първия, разходите за гаранционно обслужване не се отчитат като текущ приход по кредита на Сметки от гр.70. а като приход за бъдещ период по 751.

При втория получената сума от продажбата и частта за гаранционно обслужване се отчита като приход по кредита на сметките от гр.70

Определената сума и отразената във фактурата се отчита като разход и се разсрочва като приход за бъдещ отчетен период.

<i>Д-т</i>	609	Други разходи	
<i>К-т</i>	751	Нефинансови приходи за бъдещи отчетни периоди	

Времето през което ще се разсрочи е определено в договора т.е колко време ще се извършва гаранционното обслужване.

Пример:

Продаден е лек автомобил. като е издадена данъчна фактура на стойност 17000 лв. с включено гаранционно обслужване 2000 в. за срок от 2 год.

<i>Д-т</i>	411	Клиенти	20400
<i>К-т</i>	702	Приходи от продажба на стоки	15000
<i>К-т</i>	751	Не финансови приходи за бъдещи отчетни периоди	2000
<i>К-т</i>	4532	Начислен ДДС за продажбите	3400

За първата година приходът от гаранционното обслужване ще се отрази като приход за текущия период.

<i>Д-т</i>	751	Нефинансови приходи за бъдещи отчетни периоди	1000
<i>К-т</i>	702	Приходи от продажба на стоки	1000

6. ОТЧИТАНЕ ФИНАНСОВИТЕ ПРИХОДИ

Те възникват от използваните не финансови активи на предприятието през текущия период. Към тях се отнасят: приходи от лихви, от съучастие, от валутни операции, от операции с финансови активи и други.

Отчитането се извършва със сметките:

721	Приходи от лихви
722	Приходи от съучастие
723	Приходи от операции с финансови активи
724	Приходи от валутни операции
729	Други финансови приходи

Тези приходи бяха отчасти посочени в предходните глави.

Приходите от операции с финансови активи и инструменти се формират от положителната разлика между цената на придобиване и продажната цена. В случая се използва сметка 723 Приходи от операции с финансови активи и инструменти.

Пример:

Предприятие е продало 1000бр. акции с цена на придобиване 12000лв. и продажна цена 14000лв.

<i>Д-т</i>	503	Разплащателна сметка в лева	14000
<i>К-т</i>	511	Финансови активи, държани за търгуване	12000
<i>К-т</i>	723	Приходи от операции с финансови активи и инструменти	200

Приключване на сметка 723

<i>Д-т</i>	723	Приходи от финансови активи и инструменти
<i>К-т</i>	123	Печалби и загуби

Приходите от лихви отразяват получените при предоставени заеми на други предприятия.

Другите финансови приходи включват изплатени такси и комисионни от банкови операции

При начисляване на лихви по разплащателни и депозитни сметки се съставя статията:

Д-т   496   Разчети по лихви
К-т   721   Приходи от лихви

При получаване на лихвите по разплащателната или депозитна сметка

Д-т   гр. 50
К-т   496   Разчети по лихви

Сметките от група 72 се приключват със сметка 123 Печалби и загуби

Д-т   гр. 72
К-т   123   Печалби и загуби

---

7. ОТЧИТАНЕ НА ИЗВЪНРЕДНИТЕ ПРИХОДИ

Те както и извънредните разходи, възникват случайно извън обичайната дейност и включват получени застрахователни обезщетения за унищожени активи и др. Отчитането се извършва със сметка

791   Извънредни приходи

При начисляване на приходите от застраховки

Д-т   495   Разчети по застраховане
К-т   791   Извънредни приходи

При получаване на прихода:

Д-т гр. 50

К-т 495 Разчети по застраховане

Приключване на сметка 791

Д-т 791 Извънредни приходи

К-т 123 Печалби и загуби

КЛЮЧОВИ ДУМИ:

Приходи – брутни потоци от икономически изгоди, получени в хода на обичайната дейност, които водят до увеличение на собствения капитал.

Приходи за бъдещи периоди – получени приходи през отчетния период, свързани с разходи, които ще се извършат през следващи отчетни периоди.

Финансови приходи – свързани с извършването от предприятието на финансови операции.

Извънредни приходи – възникнали случайно извън обсега на обичайната дейност.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Дурин С., Д. Дурин, Счетоводство на предприятието, С., Форкон, 2004
2. Душанов Ив., Финансово счетоводство (учебно помагало), С., Румина, 2004
3. Башева.С. и колектив, Основи на счетоводството, С., УИ “Стопанство “, 2005

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон за счетоводството

МСС 18 приходи., МСС 21 Ефекти от промени в обменните курсове., МСС 39 финансови инструменти и други С., Форком, 2003

СС 18 приходи ., СС 21 Ефекти от промени във валутните курсове СС 32 Финансови инструменти и други. ДВ бр. 30 – 07.04.2005.